

Zielona Góra, 16 lutego 2025 roku

Szanowni Państwo,

serdecznie zapraszamy do publikacji w roczniku Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego. Wiodącym tematem numeru pragniemy uczynić hasło – **tradycja**. Planowany czas wydania zeszytu to koniec 2026 roku.

Tradycja to rzeczownik pospolity, czyli – w świetle przepisów – nie jest to dobre imię dla dziecka. Tenże dylemat, postawiony w *Misiu* Stanisława Barei, w odbiorze widzów mogłoby pozostać zabawną sceną, gdyby nie swoisty kontrapunkt, ponieważ w samym filmie pada kwestia wykorzystująca klasyczną miarę trzynastozgłoskowca, z rymami i wyraźną średniówką:

Tradycja to dąb, który tysiąc lat rósł w górę.
Niech nikt kielka małego z dębem nie przymierza.
Tradycja naszych dziejów jest warownym murem,
to jest właśnie kolęda, świąteczna wieczerza...
To jest ludu śpiewanie, to jest ojców mowa,
to jest nasza historia, której się nie zmieni.

W kultowej komedii robi się poważnie, a tradycja – utożsamiona z korzeniami, ziemią, przeszłością, obyczajami, religią i mową – nabiera znaczeń symbolicznych.

Cechą tradycji jest więc długie trwanie, stałość, ale w historii literatury tradycja nieraz była odrzucana i od tego buntu zaczynały się przełomy. Zanegowanie dotychczasowych form wyznaczało kierunek rozwoju literatury, przekładało się na nowatorskie rozwiązania, a bywało, że samych twórców w końcu doprowadzało do kapitulacji w przeświadczeniu, że uciec od formy jednak się nie da albo że źródła kultury wciąż są żywe i można do nich wrócić. Niektórzy nowatorzy z czasem stają się bowiem... klasykami – i tu otwiera się pole dla kolejnych literackich buntowników.

Dlaczego więc klasycy? Czy zadając pytanie – które zaprzętało wielu twórców, m.in. autora wiersza *Dlaczego klasycy*, Zbigniewa Herberta – można otrzymać jakąś nową odpowiedź? Czy dotychczasowe uzasadnienia, podawane przez artystów, humanistów, kulturoznawców i antropologów, nie straciły na aktualności, a może wprost przeciwnie – wymagają aktualizacji? Herbertowska kwestia wydaje się otwarta.

Tradycja: żywa czy martwa, kultywowana czy odrzucana, wspólnototwórcza czy izolująca, stała czy ewoluująca? A może wcale nie trzeba jednoznacznie kategoryzować interesującego nas pojęcia? Może należy się zgodzić na jego semantyczną pojemność i – obiecującą badawczo – wieloznacznościowość? Pewne jest jedno: literatura i język są swoistym rezerwuarem tradycji, który można postrzegać wielorako, np. jako archiwum kultury, zachwycający skarbiec, muzeum skamielin. Niezależnie od tego, jaką przyjmujemy optykę, studiowanie tradycji (nie tylko) przed badaczami otwiera bowiem mnóstwo możliwości.

Zachęcamy zatem do podjęcia wyzwania i przyjrzenia się różnym kwestiom związanym właśnie z tradycją – przede wszystkim tą, która jest obecna w najnowszych tekstach kultury i we współczesnej polszczyźnie. Proponujemy, by przedmiotem namysłu uczynić następujące zagadnienia:

- tradycja literacka i bunt wobec tradycji jako bodziec twórczy;
- elementy tradycji jako znaki puste czy wciąż znaczące;
- ruch awangardowy wobec tradycji;
- tradycja i nowatorstwo we współczesnych tekstach kultury;
- literaccy klasycy i nowatorzy;
- współcześni klasycy i mistrzowie;
- nowe odczytania klasyki literackiej – nawiązania, retellingi, renarracje i reinterpretacje;
- język o tradycji i tradycja o języku;
- język w tradycji i tradycja w języku;
- przekształcenia zachodzące w języku, które wielorako (w zakresie leksykologii, leksykografii, onomastyki, socjolingwistyki i pragmalingwistyki itp.) wchodzą w dialog z tradycją;
- językowe badania diachroniczne i synchroniczne wobec tradycji;
- normy, gatunki literackie i ich ewolucja;
- tradycja miejsca – pamięć – dziedzictwo.

Lista nie jest zamknięta. Mając nadzieję, że TRADYCJA – hasło przewodnie planowanego numeru – będzie dla Państwa inspirująca, zapraszamy także do podejmowania kwestii, które nie znalazły się w powyższym wykazie.

Z zainteresowaniem będziemy czekać na wszystkie teksty. Mamy nadzieję, że złożą się one w całość, która odsłoni nowe, nieopisane dotąd wymiary literaturoznawczej i językoznawczej tradycji.

Zapraszamy również do wypełniania rubryk stałych („[Regionalia](#)”, „[Varia](#)”). Szczegóły w serwisie internetowym „[Filologii Polskiej](#)” (w odpowiednich zakładkach).

Z niecierpliwością i zainteresowaniem czekamy na Państwa głos w proponowanym kształcie debaty naukowej – [Sekretariat](#)*.

[REDAKCJA](#)

Lucyna Agnieszka Jankowiak
Małgorzata Mikołajczak
Joanna Wawryk

*

1. Na kompletne materiały do publikacji oczekujemy do końca listopada 2025 roku.
2. Do końca października 2025 roku prosimy o zgłoszenie tekstu do publikacji wraz z imieniem i nazwiskiem autora (tu krótki biogram, 3-5 zdań w 3. os.), numerem ORCID, afiliacją, tytułem, streszczeniem po polsku i angielsku oraz słowami kluczowymi (3-5) we wspomnianych językach. W razie wątpliwości – kontakt (jw.).

Rocznik dostępny jest on-line w ramach *open access* ([wydania internetowe kolejnych numerów](#)).

Uprzejmie prosimy o respektowanie terminowości, co pozwoli zachować pożądaną systematyczność w ogłaszaniu kolejnych numerów rocznika.